

4037289 SHCR/M : สาขาวิชา : ศาสนาเปรียบเทียบ ; อ.ม. (ศาสนาเปรียบเทียบ)

คำสำคัญ : ไตรสิกขา / คัมภีร์วิสุทธิมรรค / คัมภีร์วิมุตติมรรค

พระมหาสยาม ราชวัตร : การศึกษาเปรียบเทียบไตรสิกขาในคัมภีร์วิสุทธิมรรคกับคัมภีร์วิมุตติมรรค (A COMPARATIVE STUDY OF THE TRAIKIKHĀ IN VISUDDHIMAGGA AND VIMUTTIMAGGA). คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : สุภัทร ปัญญาธิป, Ph.D., พระมหาเทียบ สิริญาโณ, Ph.D., บุรณ์ เกตุทัตสา, M.A. 194 หน้า. ISBN 974-664-709-1

คัมภีร์วิสุทธิมรรค เป็นคัมภีร์สำคัญของพระพุทธศาสนานิกายเถรวาท แต่งโดยพระพุทธโฆษาจารย์ แห่งสำนักมหาวิหาร ประเทศศรีลังกา ประมาณพุทธศักราช 956 ส่วนคัมภีร์วิมุตติมรรคเป็นคัมภีร์สำคัญในพระพุทธศาสนา นิกายมหายาน แต่งโดยพระอรหันต์อุปติสสะเถระ แห่งสำนักอภัยคีรีวิหาร ประมาณพุทธศักราช 609 ทั้งสองคัมภีร์เป็นคัมภีร์ชั้นอรรถกถาประเภทปกรณัมวิเสสที่อธิบายหลักธรรมในพระไตรปิฎก ซึ่งได้รับการยอมรับว่ามีเนื้อหาสาระดีที่สุดในบรรดาอรรถกถาทั้งหลาย

งานวิจัยนี้ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ เน้นการวิจัยเอกสาร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหลักคำสอนเรื่องไตรสิกขาในคัมภีร์พระไตรปิฎก และเปรียบเทียบไตรสิกขาในคัมภีร์คัมภีร์วิสุทธิมรรคกับคัมภีร์วิมุตติมรรคในประเด็นที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน 5 ด้าน คือ ด้านโครงสร้างคัมภีร์ ด้านลักษณะการแต่ง ด้านเนื้อหาและวิธีการอธิบายไตรสิกขา ด้านคุณค่าทางวรรณคดีบาลี และด้านอิทธิพลที่มีต่อการศึกษาพระพุทธศาสนา

ผลการวิจัยพบว่า ไตรสิกขาเป็นหลักธรรมด้านการปฏิบัติในพระพุทธศาสนา เป็นกระบวนการศึกษา และกระบวนการปฏิบัติที่ใช้ในการฝึกฝนพัฒนาตนเองให้มีชีวิตที่ดีงาม สำหรับการเปรียบเทียบไตรสิกขาในคัมภีร์ทั้งสองมีความคล้ายคลึงกันคือ คัมภีร์ทั้งสองวางโครงสร้างคัมภีร์ไปตามลำดับหัวข้อไตรสิกขา เริ่มจากศีล สมาธิ ปัญญา ไปตามลำดับ มีลักษณะการแต่งแบบวิมุตติมรรคคือ ผสมผสานร้อยแก้วกับร้อยกรอง รวบรวมเนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักไตรสิกขาไว้เป็นหมวดหมู่ วิธีการอธิบายมีลักษณะแบบคำถาม - คำตอบ ในการอธิบายเนื้อหามีการยกอุปมาอุปไมยเปรียบเทียบ และอ้างอิงข้อมูลประกอบการอธิบาย ในประเด็นที่แตกต่างกัน คัมภีร์ทั้งสองมีบทอุเทศต่างกัน คัมภีร์วิสุทธิมรรคอธิบายเนื้อความมาก อ้างอิงข้อมูลจากคัมภีร์ต่าง ๆ มาก มีการวินิจฉัยความ ดำเนินการอธิบายตามแนววิสุทธิ 7 และญาณ 16 ในขณะที่คัมภีร์วิมุตติมรรคอธิบายไตรสิกขาแบบกระชับสั้น ไม่อ้างอิงข้อมูลมากนัก ไม่มีการวินิจฉัยเนื้อความ แต่คัมภีร์ทั้งสองได้ให้คุณค่าทางวรรณคดีบาลี ด้านประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาในศรีลังกา ด้านหลักธรรมต่าง ๆ ด้านสำนวนภาษา ให้คุณค่าทางการศึกษาพระพุทธศาสนาในปัจจุบัน เป็นต้นแบบการปฏิบัติกรรมฐานที่ดียิ่ง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งคัมภีร์วิสุทธิมรรคเป็นหลักสูตรการศึกษาภาษาบาลีระดับเปรียญ 8 - 9 ของคณะสงฆ์ไทย